

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A TURIZMUS TÖRVÉNY TERVEZETÉNEK ÉS A SZÉCHENYI PIHENŐ KÁRTYÁRÓL SZÓLÓ KORMÁNYRENDELETNEK A MUNKAÜGYI VONATKOZÁSAI

Ebben az évben került kidolgozásra a turizmusról szóló törvényjavaslat, amelyet nemcsak jogi, hanem gazdasági szempontok is indokolnak mind a foglalkoztatáshoz, mind pedig a bruttó nemzeti termékhez való hozzájárulás alapján.

A törvénytervezet megalkotását a turisztikai szakmai szervezetek (Országos Idegenforgalmi Bizottság, Magyar Szállodaszövetség, MUISZ, VIMOSZ, MISZ, MATUR stb.) már régóta sürgették, tekintettel a turizmusnak a magyar gazdaságban betöltött jelentős szerepére, valamint arra, hogy ez a jelentősége - eltérően más ágazatoktól - a jogalkotás szintjén mindeddig nem tükröződött.¹

A törvénytervezet összhangban van a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel. A kongresszusszervezői és vendéglátó tevékenység esetében előírásra került a bejelentési eljárás, melynek notifikációja lesz szükséges az Európai Bizottság felé az irányelv szerinti megfelelő indokolással.²

Az új szabályozás létrejötté a munkahelyteremtésre is pozitív hatással lehet, mert a turizmus területe erősen munkaintenzív szolgáltatásokat nyújt. A kormány által tervezett új munkahelyek jelentős részét felsőfokú végzettség nélküli emberek számára kell a vállalkozóknak létrehozniuk, hiszen közöttük sok a munkanélküli vagy az inaktív. Az ilyen típusú új munkahelyek nagy része a turizmus területen jöhet létre: az ágazat tömegesen képes alkalmazni a ma nem foglalkoztatott munkaerőt.

A turizmus presztízse a munkaerő-piacon abban az esetben javul, ha létbiztonságot és perspektívát jelent az ágazatban dolgozók számára. A kiszámíthatóság biztosítása érdekében lényeges szempont, a turizmusban dolgozók számára a szezonális ellenére az egész éves foglalkoztatottság aránya, valamint az ágazatra jellemző alacsony átlagkereset emelkedése. A munkahelyet biztosító

¹ http://www.turizmus.com/cikk/index/13/10002/turizmus_hirek/10371; 2011. március 11.

² Uo.

vállalkozások részére pedig olyan működési környezetet kell teremteni, amely a hosszú távú rentábilis működés megalapozása mellett lehetőséget nyújt a magasabb átlagkereset elérésére. Fontos, hogy az oktatási rendszerből kikerülő szakemberek képzettségüknek megfelelő munkahelyet találjanak, amely fejlődési, előrelépési lehetőséget, megélhetést nyújt számukra.

A turizmus jelentős munkahelyteremtő képessége miatt alkalmas a munkanélküliek és inaktívak nagy számának a foglalkoztatására, mind az alacsony képzettségű, mind a magasan kvalifikált munkaerő számára képes munkalehetőséget biztosítani. Ennek kihasználása érdekében, jelentős szempont, hogy a turizmusban - főfoglalkozásban, illetve szezonálisan - alkalmazott munkaerőt a turisztikai vállalkozások, a megfelelő szabályozás betartásával bejelentsék.

A turizmus fejlesztéséhez szükséges forrásokról több jogszabály is rendelkezett. Pl. a helyi adókról szóló törvény lehetővé tette a települési (községi, városi, fővárosi kerületi) önkormányzatok részére, hogy idegenforgalmi adót vessenek ki. A Magyar Köztársaság évenként elfogadott költségvetése is rendszeresen tartalmazott a turizmusra vonatkozó rendelkezéseket (pl. a turisztikai célú ösztönzés, illetve az üdülési csekk részére biztosított összeget, továbbá az önkormányzatok által beszedett idegenforgalmi adóhoz nyújtott központi támogatást).

A turizmusra vonatkozó hatályos belföldi joganyag mind horizontálisan, mind vertikálisan széttagolt. Ez azt jelenti, hogy egyrészt többszintű, másrészt több jogágba tartozó. A kereskedelmi jellegű turisztikai tevékenység fogalmi meghatározását, valamint az egyes turisztikai tevékenység típusok speciális előírásait jelenleg a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény tartalmazza. A turizmussal kapcsolatos önkormányzati feladatokról a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény rendelkezik ugyan, de csak nagyon szűkszavúan. A turizmus fejlesztéséhez szükséges forrásokról több jogszabály is rendelkezik. Pl. a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény lehetővé teszi a települési (községi, városi, fővárosi kerületi) önkormányzatok részére, hogy idegenforgalmi adót vessenek ki. Az egyes turisztikai tevékenységekre vonatkozó speciális követelményeket különböző szintű jogszabályok szabályozzák. Így pl. az utazásszervező és -közvetítő tevékenységre a 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet, az utazási szerződésre a 281/2008. (XI. 28.) Korm. rendelet, a szálláshelyek üzemeltetésére a 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet, az idegenvezetésre a 33/2009. (XII. 18.) ÖM rendelet, a lovas szolgáltató tevékenységre a 14/2008 (XII.20.) ÖM rendelet, a nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshely-szolgáltatásra a 173/2003. (X. 28.) Korm. rendelet

vonatkozik.

Az egy-egy részterületet szabályozó jogszabályok viszonylag nagy száma ellenére is megállapítható, hogy az eddigi szabályozás jellege szükségessé tette a turizmus törvényi szintű szabályozását. Biztosíthatja a különböző tevékenységi típusokra vonatkozó közös előírások egységes összefoglalását és rögzítését, pl. engedélyeztetési eljárások, illegálisan végzett tevékenységek elleni szankciók, hatósági jogkörök. A törvényi jogforrás ezen kívül megoldja azt a problémát is, hogy több a turizmushoz szorosan kapcsolódó előírás más törvényben található. Mindez tovább erősíti a turisztikai vállalkozók, szolgáltatók és fogyasztók (utasok) jogbiztonságát, és jelentős egyszerűsítését is jelent.

A bemutatásra kerülő Turizmus törvény tervezete ezt a széttagoaltságot fogja össze, kiemelten bemutatásra kerül a TDM rendszer, ami a belföldi ingadozó keresletet és a szezonalitást hivatott kiegyensúlyozni.

A törvénytervezet rögzíti a Regionális Turisztikai Célelőirányzat kötelező létrehozását is. Változást mutat, hogy a turisztikai pályázatokon turisztikai célokra csak akkor pályázhatnak majd az önkormányzatok, ha az idegenforgalmi adóhoz kapcsolódó költségvetési hozzájárulást turisztikai célokra fordítják.

A törvénytervezet nagyobb súlyt ad a Regionális Idegenforgalmi Bizottságoknak is: a kilenc turisztikai régióban továbbra is működnek a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok, Regionális Turisztikai Bizottság (RTB) elnevezéssel, s a korábbi szabályozás helyett egy új miniszteri rendelet fogja majd működésük részletes szabályait megállapítani. Igazodva az egységes regionális szervezetrendszer kialakításának és működtetésének követelményéhez, az RTB-k a Regionális Fejlesztési Tanácsok törvényben nevesített bizottságaiként működnek majd. A bizottságok elnökei automatikusan tagjai lesznek a Regionális Fejlesztési Tanácsoknak, melyeknek kötelező lesz kikérni a bizottságok véleményét minden turisztikai fejlesztéssel kapcsolatban.³

A törvénytervezetben foglaltak megvalósulásához további törvények (pl. kereskedelmi törvény, területfejlesztési törvény, szabálysértési törvény stb.) módosítása, valamint a végrehajtási

---

³ Uo.

jogszabályok megalkotása (pl. kongresszusszervezői tevékenység, vendéglátói tevékenység részletes feltételei) és módosítása, felülvizsgálata szükséges.

A törvény hiányából adódott, hogy nem létezett a turizmus jelentőségét megfogalmazó, alapdefiníciókat lefektető, a turizmus működésének struktúráját megállapító szabályozás. A törvényi szint hiánya számos problémát okoz elsősorban a szétaprózott végrehajtási jogszabályok alkalmazása során. A turizmussal összefüggő fogalomrendszer - nemzetközileg elfogadott egységes elvekre épülő - jogszabályi szintű kialakítása mind ez ideig még nem történt meg. Ez irányban számos törekvés tett kísérletet, azonban ezek nem vezettek az egységes fogalomrendszer teljes körű kialakításához, csupán egy-egy jelentősebb részfogalom tisztázása történt meg, amely alkalmas arra, hogy a hazai szabályozásba is beépüljön. A turizmus törvény tervezete ezt a hiányt is pótolja, mert a fogalom rendszer egységes törvényi szintű szabályozását adja.

A máshol megtermelt jövedelemnek Magyarországra csábítása vitathatatlan gazdaságélénkítő erővel bír. Újdonság a TDM rendszer törvényi szintű meghatározása. A TDM-szervezetek alapvetően nonprofit jellegű tevékenységet látnak el, elsődlegesen nonprofit szervezeti formában. Az utazásszervezői tevékenység üzletszerű gazdasági tevékenységet jelent, amelynek keretében személyszállítási, szállás- és egyéb turisztikai szolgáltatások (így különösen étkezés, idegenvezetés, szórakoztató, illetve kulturális program) közül legalább kettőnek az együttesét tartalmazó szolgáltatás összeállítására és nyújtására kerül sor. Ehhez hasonlóan az utazásközvetítői tevékenység is üzletszerű tevékenység. A TDM-szervezet nonprofit tevékenysége alapesetben kizárja a profitorientált utazásszervezői tevékenység végzését. Szakmailag a TDM-szervezetekben az utazási irodai tagság megléte az indokolt, mivel ezek a vállalkozások már eleve rendelkeznek ezekkel a feltételekkel, végzik ezt a tevékenységet, és jutalék alapján el tudják látni azokat a feladatokat, amelyeket a TDM-szervezet közvetít feléjük.⁴

TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓ MENEDZSMENT⁵

A magyarországi turizmus fejlődésének egyik fő problémája, hogy hiányzik a fogadóterületek turizmusának fejlesztéséért és menedzsmentjéért egyértelmű kompetenciákkal, szakismerettel és megfelelő finanszírozással rendelkező, összehangolt szervezeti rendszer. A desztináción, azaz a

⁴ Uo.

⁵ http://www.turizmusonline.hu/aktualis/cikk/megjelent_a_tdm_mukodesi_kezikonyv; 2011. április 5.

turisztikai fogadótérsegen alapuló, decentralizált szervezeti rendszer kialakítása nélkülözhetetlen a fenntartható és versenyképes magyar turizmus megteremtéséhez.

A turisztikai desztináció menedzsment rendszer (TDM) kiépítése a hazai turizmus versenyképességének növelése szempontjából kiemelt szakmai feladat. A TDM kialakítása a 2005-től 2013-ig szóló Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiában a legfontosabb országosan kiemelt turisztikai szervezet- és rendszerfejlesztési célként lett meghatározva.

A hazai turisztikai célterületek lényegét tekintve a turisztikai döntésekért vívott nemzetközi versenyben az ismert nemzetközi turisztikai desztinációkkal állnak közvetlen ár-, minőség-, információ és turisztikai marketing versenyben. A magyar turisztikai desztinációk közép- és hosszú távon a desztinációk nemzetközi versenyében csak akkor képesek tartósan sikeresek és eredményesek lenni, ha a ma még jórészt csak marketin- és információs tevékenységet ellátó turisztikai szervezetekből professzionális TDM szervezetek által irányított, stratégiailag menedzselt és vezetett versenyegységekké válnak. A rendszer kialakítása a turizmus fejlesztésének egyik stratégiai pillére. A TDM rendszer - Turisztikai Desztináció Menedzsment - célja a fenntartható és versenyképes turizmus rendszerének kialakítása és működtetése egy turistákat fogadó térségben (desztinációban). A turizmus akkor fenntartható, ha nem ütközik egyetlen szereplőjének az érdekével sem. Ez a turizmus olyan menedzselését feltételezi, amely elősegíti, hogy a látogatóforgalom fejlődjön és hatásai a desztináció közösségére, gazdaságára és környezetére egyaránt előnyösek legyenek ma és hosszú távon egyaránt. Tehát:

a turista jusson élményhez és tartózkodásával legyen elégedett;

a desztináció gazdasága fejlődjön, a turisztikai vállalkozások prosperáljanak;

a közösség és kultúrája gazdagodjon; valamint a természetes és épített környezet részesüljön védelemben.

Ezt az összetett feladatot csak akkor lehet sikeresen ellátni, ha irányítását és koordinálását egy olyan szervezet végzi, amely a) szakmailag felkészült, b) döntéseit az érdekeltek bevonásával hozza és c) a döntések végrehajtásához megfelelő önállósággal, azaz saját erőforrásokkal és eszközökkel rendelkezik. Leegyszerűsítve: a TDM modell kialakításának három fő feltétele a professzionalizmus, a partnerség és a pénz (3P). A TDM szervezeti rendszer alulról-felfele építkezik, azaz a települési

szintű szervezetek alakítják ki a kistérségi és a regionális együttműködést.⁶ A helyi és térségi TDM szervezetek fejlesztése az Új Széchenyi terv Gyógyító Magyarország - egészségipar program önálló alprogramja. A TDM szervezetek létrehozásának, működésének módját a 2009. évi európai uniós ROP (Regionális Operatív Programok) TDM pályázat feltételrendszere tovább részletezte. Ez kiterjedt a szervezetek összetételére, tevékenységére és finanszírozási jellemzőire. Ugyanakkor ezeket a feltételeket kizárólag a ROP pályázaton induló szervezetek esetében lehet érvényesíteni, a szervezeti folyamatok pedig nemcsak a pályázat keretében fejlődnek. A TDM szervezeti folyamatban egyúttal tapasztalható az is, hogy az emelkedő pályázati keretösszegek, illetve a pályázati támogatás lehetősége miatt az egyes desztinációkban olyan szervezetfejlesztési folyamatokat is indítanak, amelyek TDM módszertani háttere nem biztosított, nem valósítanak meg valós partnerséget és komplex feladatvégzést.

A fenti indokok alapján szükséges jogszabályi háttérrel biztosítani ahhoz, hogy elsősorban az újonnan alakuló helyi és térségi TDM szervezetek esetében megfelelő szakmai irányelvek mentén valósuljon meg a szervezetfejlesztés és működés.

A TDM szervezeti rendszer kialakításában három horizontális alapelv általános érvényesítése kiemelt feladat: a fenntarthatóság és a versenyképesség megteremtése, valamint a területi szempontok érvényesítése. A fenti elvek érvényesítése egyszerre cél, kihívás és összetett feladat, mely sok szereplő együttműködését kívánja meg és feltételezi a turizmus rendszerének és irányításának átfogó ismeretét. A három alapelv érvényesítése által megkövetelt összetett feladatot csak akkor lehet sikeresen ellátni, ha annak irányítását és koordinálását egy olyan szervezet végzi, amelyben az összes szereplő részt vesz vagy képviselteti magát. A szervezetnek szakmailag felkészült irányító szerve van, amely döntéseit az érdekeltek bevonásával hozza, és a döntések végrehajtásához megfelelő önállósággal, azaz saját erőforrásokkal és eszközökkel rendelkezik.

A helyi TDM

Az önkéntesen alapuló helyi TDM szervezetek megalakulásának feltétele a turisztikai kínálat és kereslet megfelelő színvonala, és a vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek közötti

---

⁶ <http://www.matur.hu/public/menu.php?m=22>; 2011. 04. 10.

együttműködési készség. A helyi TDM szervezetek illetékességi területe megegyezik a csatlakozott önkormányzatok illetékességi területével.

A turisztikai intézményrendszeren belül a helyi szintű turisztikai feladatokat ellátó szervezeti szint az elmúlt években indult fejlődésnek. A szervezetek - a korábbi elsősorban turisztikai promóciós feladatokat ellátó - helyi információs irodáktól vagy igazgatási jellegű feladatokat ellátó megyei turisztikai hivataloktól a széleskörű partnerségi kapcsolaton alapuló működésben, és feladatvégzésben különböznek. Tevékenységük helyi szinten kiterjed többek között a turisztikai termékfejlesztésre, információszolgáltatásra, képzésre, minőségbiztosításra. A helyi TDM szervezetek nyilvántartását a turizmusért felelős minisztérium végzi. A regisztráció és annak nyilvánossága biztosítja a szervezeti struktúra területi átláthatóságát. A helyi TDM szervezetek finanszírozása az együttműködésben résztvevők közös tehervállásával történik, amit kiegészíthetnek pályázati és egyéb támogatási források, valamint saját bevételek.⁷

A helyi TDM bevételei: a tagdíjak, a helyi önkormányzati hozzájárulás, a szervezet saját tevékenységéből származó bevétel, a szponzori támogatás, pályázatok keretében elnyert támogatások.

A turisztikai régió

A természeti, kulturális adottságok alapján kialakuló turisztikai vonzerők és szolgáltatások területi összetartozása a turisztikai régió fogalmának meghatározását is szükségessé teszi. A területfejlesztési régiók határát módosíthatja a turizmus szempontjából is kiemelt jelentőségű területegységek jogszabályi elismerése, illetve a turisztikai vállalkozások, civil szervezetek és önkormányzatok részvételével működő turisztikai desztináció menedzsment szervezetek között kialakuló együttműködés.

A szabályozás egyik célja, hogy a turizmus fejlesztéséhez megfelelő jogi feltételrendszert alakítson ki, ezért indokolt meghatározni azt is, hogy mi minősül turizmust fejlesztő tevékenységnek. Az általános szakmai álláspont meghatározása szerint, a turizmust fejlesztő tevékenység bővíti a turisztikai szolgáltatások kínálatát, javítja minőségét, a fogadóképességet, növeli a meglévő

---

⁷ http://www.turizmusonline.hu/aktualis/cikk/megjelent_a_tdm_mukodesi_kezikonyv; 2011. április 5.

turisztikai, illetőleg az azokhoz kapcsolódó létesítmények működési színvonalát.

A térségi TDM szervezetek

A térségi turisztikai desztináció menedzsment szervezet (a továbbiakban: térségi TDM) legalább kettő helyi TDM részvételével az ország területén bárhol létrehozható. A térségi TDM-nek a területén található összes helyi TDM a tagja.

A térségi TDM szervezetek a TDM struktúra következő lépcsőjét alkotják. Térségi TDM szervezet a regisztrált helyi TDM szervezetek együttműködésével jön létre, legalább két regisztrált helyi TDM szervezet hozhatja létre, vagy regisztrált helyi TDM szervezettel együttműködő, ugyanazon térségi desztináció területén működő, egyéb helyi turisztikai szervezetek közösen hozhatják azt létre. A térségi desztináció területi kiterjedését minden esetben a komplex tájegységi kínálatra tekintettel kell meghatározni. A főváros az ország kiemelt jelentőségű, egységes desztinációja, ezért a helyi és térségi TDM feladatok ellátását egységes szervezeti rendszerben indokolt ellátni. A térségi TDM szervezet a tagok közös célok megvalósítását célzó együttműködésének biztosítása mellett, elsősorban az adott turisztikai térség belföldi piacra vitelével, marketingtevékenységével foglalkozik. A térségi TDM szervezetek működésének finanszírozásában a helyi szervezetek mellett a megyei önkormányzat - amely számára az önkormányzatokról szóló törvény határoz meg a turizmussal kapcsolatos feladatot - is részt vesz, amit kiegészíthet a pályázati, saját és egyéb bevétel.

A regionális TDM szervezetek

A regionális TDM szervezet a megyehatárokon átnyúló, több térséget érintő turisztikai feladatok végrehajtására jön létre. Figyelemmel arra, hogy a regionális TDM szervezet a regionális szintű turizmusfejlesztésben érdekelt szervezetek részvétele mellett alulról szerveződik, illetékességi területe a turisztikai régió, amely a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben foglalt régió határtól eltérhet a turizmus szempontjából is kiemelt jelentőségű terület egységek jogszabályon alapuló kijelölése, illetve az együttműködő térségi TDM szervezetek által lefedett terület miatt. A regionális TDM szervezetek egyéb turizmus-szervező feladataik mellett elkészítik a turisztikai régiók fejlesztési stratégiáját és közreműködnek annak végrehajtásában,

figyelemmel kísérik a megvalósítást. A regionális TDM szervezetek finanszírozásában a tagok által fizetett tagdíj és hozzájárulás mellett az állami költségvetés turisztikai célú előirányzataiból származó támogatás is megjelenik az általa ellátott állami feladatok arányában.

Regionális TDM a turisztikai régiókban hozható létre, mely a területén található összes térségi TDM, valamint a regionális turizmusban érdekelt egyéb szervezetek részvételével hozható létre. A regionális TDM illetékességi területe a turisztikai régió.

Az országos TDM szervezet

A turizmus stratégiai szemléletű fejlesztése érdekében az országos TDM szervezet a nemzeti turisztikai marketing feladatok mellett ellátja a helyi és térségi turisztikai desztináció menedzsment szervezetek működésének összehangolását és csak nemzeti szinten megvalósítható turizmusfejlesztést ösztönző szolgáltatások nyújtásával fokozza a nonprofit turisztikai intézményrendszer működésének hatékonyságát. Az országos TDM szervezet tevékenységi körébe tartozó feladatok: a turisztikai kutatások, a szektort befolyásoló gazdasági folyamatok értékelése, a stratégiai dokumentumok kidolgozása és a megvalósítást célzó kormányzati intézkedések végrehajtása, tanácsadás, nemzetközi tudástranszfer együttműködésekben való részvétel, turisztikai fejlesztése, turisztikai informatikai rendszer, működtetése, turisztikai minőségi díj rendszer működtetése, monitoring.

A fenti feladatok egy része közzfeladat, amelyeket költségvetési forrásból indokolt finanszírozni, más része pedig a helyi, térségi, regionális TDM szervezetek számára kedvező feltételekkel történő - önköltségi áron - szolgáltatás-nyújtás (pl. célzott kutatások). A szolgáltató jellegű tevékenységet az indokolja, hogy az országos TDM szervezeten belül összegyűlt információk, tudás iránt nemcsak a kormányzati, hanem a helyi, térségi, regionális TDM szervezetekben is igény van.

TDM rendszer felállítása mérföldkő a turisztikai intézményrendszer átalakításában. A folyamat eredményeként ugyanis olyan turisztikai desztináció-menedzsment szervezetek, illetve a térségi turisztikai szereplőket összekapcsoló hálózatok jönnek létre, melyek alulról felfelé építkezve, az önkormányzat, a turizmusban érdekelt vállalkozások, a lakosság, valamint szakmai és civil szervezetek önkéntességén alapuló egységként működnek, és a marketingen, illetve az

információszoigáltatáson túl a termékfejlesztés és az adott térség összes turisztikával kapcsolatos szakmai és menedzsmentfeladatait ellátják.

Ezen túlmenően munkahely teremtő hatása is nagy lehet, hiszen a megalakuló TDM szervezeteknek szükségük lesz a jól képzett szakemberekre és a helyi gazdaság erősödését is szolgálja. Ennek hatásaként a fiatalok kevésbé vándorolnak el a térségből. A turizmus fejlesztése, fejlődése szempontjából kulcsszerepet töltenek be a turisztikai vállalkozások. Nagyon kényes kérdést vet fel a tevékenységi körnek a meghatározása, mert a turizmus, mint ágazat, interszektorális jellege miatt igen kiterjedt azon tevékenységek köre, amelyekkel a turizmussal valamilyen módon érintkeznek. A turista ugyanis nemcsak szállodai és vendéglátó szolgáltatást, hanem pénzügyi szolgáltatásokat is igénybe vesz, tömegközlekedési eszközt vagy taxit is, autót bérel, operába vagy hangversenyre megy, ha megbetegszik orvoshoz fordul stb., említettek nem vonhatóak a turisztikai vállalkozások körébe.

A turizmus fejlesztéséhez jelenleg az Európai Unió pénzügyi alapjaiból és a hazai társfinanszírozásból, az állami költségvetésből, származó források állnak rendelkezésre. Az állami költségvetés turisztikai célú hozzájárulása nyújt fedezetet a stratégia végrehajtására, a nemzeti turisztikai marketing és egyéb állami feladatok megvalósítására. További fontos garanciális szabály, hogy a közgazdasági és egyéb szabályozók bevezetésénél és módosításánál figyelemmel kell lenni a turizmushoz kapcsolódó tevékenységek szakmai sajátosságaira.

A Turizmus törvény tervezete meghatározza a turizmussal kapcsolatos állami és önkormányzati feladatokat, a turizmusban érdekelt állami és egyéb szervezetek együttműködésének kereteit, elősegítse a turizmus céltudatos fejlesztéséhez szükséges feltételek kialakítását, valamint a turizmusban működő vállalkozások versenyképességét, működését és fejlődését. Ezek elérése együtt teremti meg azokat a feltételeket, amelyek elősegíthetik a turizmus még dinamikusabb fejlődését és ezáltal jelentős stabil munkahelyek létrehozását.

Az elmúlt években a belföldi turizmus - az üdülési csekknek is köszönhetően - jelentős fejlődésen ment keresztül, és a belföldi vendégéjszakák száma már meghaladja a külföldiekét. A belföldi turizmus élénkítését célozza a Széchenyi Pihenő kártya bevezetése is, amely az üdülési csekkel szemben sokkal magasabb, évi 300 ezer forint értékben adhatják a munkáltatók a munkavállalóknak

járulékmentesen, kedvező adózással. A pihenőkártya bevezetése azt a célt szolgálja, hogy a háztartások turisztikai célra szánt megtakarításaiból minél többet az országhatárokon belül sikerüljön tartani. Fontos szempont, hogy a belföldi utazás ne csak azok körében legyen társadalmilag elfogadott, akik a külföldit eleve nem engedhetik meg maguknak.

Széchenyi Pihenő Kártya⁸

Egy nemzet egészségi állapotát nemcsak a gazdaság fejlettsége határozza meg, hanem az egészségi állapot is visszahat gazdaságra. A jelenlegi népegészségügyi helyzet az ország versenyképességét is jelentősen veszélyezteti. Kiemelt cél a lakosság egészségi állapotának javítása és a területi különbségek csökkentése. Az egészségügy egyik legfontosabb feladata az egészségmegőrzés, a prevenció. Ennek teljesülését segíthetik elő a Széchenyi Pihenő Kártya által igénybe vehető szolgáltatások.

A Széchenyi Pihenő Kártya ötletét 2010 tavaszán a Széchenyi Klub Gazdaságfejlesztő Társaság vetette fel. Az általuk kidolgozott koncepciót később konzultációk keretében véleményezték a turisztikai szakmai és érdekvédelmi szervezetek, e megbeszéléseken részt vettek a Nemzetgazdasági Minisztérium munkatársai is. A konzultációk végeredményeként alakult ki az a jogszabályi megoldás, amely a személyi jövedelemadóról szóló törvénynek a „béren kívüli juttatások” fejezetébe illesztette be a kártyát, mint a cafeteria rendszer új elemét.

A Széchenyi Pihenő Kártya bevezetésének célja az egészségmegőrzéshez, az egészséges életmódhoz, általában az életminőség javításához kapcsolódó szolgáltatások elérhetőségének bővítése új cafeteria elem magalkotásával, a turizmus gazdaságfejlesztési szerepének erősítése, a gazdasági növekedés hazai forrásainak bővítése.

A Széchenyi Pihenő Kártya „az arra jogosult intézmény által kibocsátott olyan fizetési eszköz, amellyel a munkavállalónak a munkáltató által utalt támogatás terhére - az arra felhatalmazott és a rendszerbe bevont szolgáltatónál - szolgáltatások vásárolhatók.”

Egy adott évben kedvezményes adózással legfeljebb 300.000 forint támogatás utalható a Széchenyi Pihenő Kártyára. Az Szja. törvény béren kívüli juttatásokra vonatkozó előírásai szerint a munkáltatónak a támogatás értékének 1,19-szerese után kell 16 százalékos mértékű személyi jövedelemadót fizetnie, a juttatást más közteher nem terheli. (A munkáltató ezen felül is utalhat a

---

8 55/2011. (IV.12.) Korm. rendelet a Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátásának és felhasználásának szabályairól

kártyára, de ezt az összeget az egyéb jövedelmekkel azonos járulékok terhelik.)

A támogatást a munkavállalók ún. „elektronikus utalvány” formájában kapják meg. Ehhez kapcsolódik egy - megjelenésében, és használatában a bankkártyákhoz hasonló - „elektronikus utalványkártya”, amely lehetővé teszi, hogy a rendszerbe bevont szolgáltatóknál a felhasználó az elektronikus utalványai terhére szolgáltatásokat vásároljon. A rendszer harmadik eleme az „elektronikus utalvány nyilvántartás”, ami nem más, mint a kibocsátó intézmény által a munkavállalók számára juttatott utalványok elektronikusan vezetett nyilvántartása.

A munkáltatók a támogatás során elektronikus utalványokat vásárolnak a kibocsátó intézménytől és azokat az elektronikus utalványkártyán keresztül biztosítják dolgozóiknak.

Az elfogadóhelyek a kártyán lévő elektronikus utalványt készpénzre, vagy készpénz-helyettesíthető eszközre nem válthatják át.

A rendelet lehetőséget ad arra, hogy minden kártyatulajdonos közeli hozzátartozójának ún. társkártyát igényeljen. Kifejezetten ehhez a kártyához kapcsolódva közeli hozzátartozónak kell tekintenünk a rendelet szerint az élettársakat is. Tehát Széchenyi Pihenő Kártyához társkártyát már nemcsak az ellenkező nemű, hanem az azonos nemű élettársának is igényelhet a munkavállaló. Az élettársi kapcsolat fennállását a munkavállaló nyilatkozattal igazolja a munkáltató felé. Egy társkártya ingyenes, a többiért fizetni kell, de maximum 1500 forintot. Így egy számlához a közeli hozzátartozók is a tulajdonossal megegyező jogosultságokkal hozzáférhetnek.

A kártyával igénybe vehető minden olyan belföldi szolgáltatás, amely a pihenést, az egészség védelmét, megerősítését szolgálja. Ide a tartoznak:

a szálláshely-szolgáltatások,

az éttermi vendéglátás,

a fürdőszolgáltatások,

a betegségmegelőző, egészségmegőrző, egészséghelyreállító szolgáltatások,

a kulturális szolgáltatások közül a múzeumi, színházi, növény-állatkerti, egyéb művelődési intézményi belépőkre fordított összeg,

a természetvédelmi területek, tematikus parkok, szabadidőparkok belépői,

az utazásszervezőknél megrendelt belföldi utazási csomag,

a tesztdzési szolgáltatások, valamint

a verseny-és lovaglóstállók tevékenysége.

A kedvezményezett szolgáltatások egyértelmű meghatározására és beazonosítására a rendelet a Központi Statisztikai Hivatal által kibocsátott, széles körben ismert és használt Tevékenységek Egységes Osztályozási Rendszere (TEÁOR) jegyzék besorolási kategóriáit alkalmazza.

A rendelet a Széchenyi Pihenő Kártya felhasználhatósági körét úgy határozta meg, hogy az minél hatékonyabban és célirányosabban szolgálja a belföldi turizmus élénkítését.

Ezért túl azon, hogy a SZÉP Kártyával megvásárolható szolgáltatások mindegyike valamilyen formában kötődik a pihenéshez, üdüléshez, valamint az egészségmegőrzéshez, a rendelet előírja, hogy bármely szolgáltatás csak szálláshely-szolgáltatással együttesen vehető igénybe a kártya felhasználásával. Közvetett módon így érhető el, hogy a kártyát ne pusztán a hétköznapi pihenési szükségletek kielégítésére lehessen használni, ehelyett a felhasználás minden esetben a belföldi vendégéjszakák és az abból származó vállalkozói bevételek, ezen keresztül az állami adóbevételek növelését eredményezze. A szálláshely szolgáltatás igénybe vétele a turizmus legalapvetőbb eleme, ezért a fenti cél elérését ennek kikötésével lehet biztosítani.

A belföldi vendégek, illetve az általuk eltöltött vendégéjszakák száma a gazdasági válságot követően csökkent, és még ma sem éri el a válság évének (2008) szintjét. Ez egyaránt igaz a kereskedelmi szálláshelyekre, ezen belül a szállodákra is.

A Magyar Turizmus Zrt. által közölt kutatás szerint a magyar lakosság 2010. évi belföldi utazásainak 8,9%-a volt egészségturisztikai motivációjú (gyógykezelés: 4%, egészségmegőrzés: 4,9%). Az utazás időtartama szerint az 1-3 éjszakás utazások 5,2%-át az egészségmegőrzés motiválta, 1,9%-át pedig gyógykezelés. A 4 és több éjszakás utazásoknál ezek az arányok 4,9%, illetve 8,7 %. A kormány célja az egészségturisztikai motivációjú utazások arányának növelése.

Hazai és európai uniós pályázati forrásokból, illetve magántőkéből az utóbbi években jelentősen növekedett és modernizálódott a hazai szálláshely kapacitás. Ugyanakkor a kapacitás bővülésének ütemét nem követte a vendégforgalom növekedési üteme, amelynek eredményeként a szálláshelyek kihasználtsági adatai folyamatosan romlanak. A gyenge kihasználtság az utóbbi években tovább esett, a 2010-es adatok a kereskedelmi szálláshelyek esetén 3,3 %-os, a szállodák tekintetében pedig 3,7 %-os visszaesést mutatnak 2008-hoz képest.

Azzal, hogy rendelet a SZÉP Kártya felhasználását szálláshely szolgáltatás igénybe vételéhez köti, ez

a tendencia változtatható meg.

A kártya alkalmazása becslések szerint 3-5 éves időtávon belül a belföldi turizmus mintegy 35 százalékos fellendülését eredményezi. A multiplikátor hatás figyelembe vételével a GDP 0,64 %-os bővülése és a költségvetési egyenleg 0,13 %-os GDP arányos javulása várható.

A kártyával a szolgáltatónál vagy POS terminálon (kártyaolvasón), vagy interneten keresztül lehet majd fizetni. Ebből következően az elfogadóhelyeknek nem kell feltétlenül terminállal rendelkezniük, hiszen a kártya használatához elegendő lesz az internetes kapcsolat.

Komoly gazdasági érdekek fűződnek ahhoz, hogy a támogatások lehetőség szerint ütemezetten, de mindenképpen az utalástól számított belátható időn belül hasznosuljanak a turisztikai forgalomban.

A szabályozás ezt juttatja érvényre, amikor kimondja, hogy a Széchenyi Pihenő Kártya támogatás adott évben juttatott összegét a következő év december 31-ig fel kell használni.

A kártyát a kibocsátó intézmény akkor szüntetheti meg, ha annak egyenlege 24 hónapon keresztül nulla, vagyis két évig nem érkezik rá támogatás.

A kártya lejáratí ideje minimálisan 3 év.

Az Üdülési Csekk és a Széchenyi Pihenő Kártya rendszere egy ideig párhuzamosan működik, a SZÉP kártya fokozatosan váltja fel az Üdülési Csekket.

A kártyarendszer bevezetésének egyik célja a használat költségének minimalizálása, és költségviselés tekintetében az egyes szereplők terheinek szétosztása.

Ennek érdekében a kormányrendelet rögzíti, hogy

- a kártya kibocsátásával és használatával kapcsolatban a munkáltatónak (aki a támogatást nyújtja) és a munkavállalónak (aki a támogatást kapja) a kibocsátó intézmény díjat, egyéb költséget semmilyen jogcímen nem számíthat fel,
- a kártyával kapcsolatban felmerült költségeket a kártyaelfogadási szerződésben foglaltak szerint a pénzügyintézet, illetve a szolgáltató viseli.

A rendelet szabályozza a kibocsátó intézmény által az elfogadóhelyek felé felszámított jutalék mértékét is, amely nem lehet több a fizetési forgalom 1,5 százalékánál. Ez jóval alacsonyabb, mint az Üdülési Csekk után felszámított díj. A jutalék-bevételt a SZÉP Kártya rendszer működtetésére és marketingjére kell fordítani a kibocsátónak.

E rendelkezések biztosítják, hogy a kártyahasználat költségei a társadalmilag elfogadható mértéket ne haladják meg, és azokat ne a felhasználók, hanem a lebonyolításban üzletileg érdekeltek (kártyakibocsátó, szolgáltató, elektronikus elfogadói terminált üzemeltető) viseljék.

A vázolt jogszabályok fényében elmondható, hogy a turizmus fejlesztésének jogszabályi meghatározottsága hatással van a foglalkoztatás bővítésére, a turizmusban munkát vállalók stabil foglalkoztatási környezetének kialakítására. Mivel a turizmus, mint iparág gyorsan reagál a gazdasági változásokra, így a válság után gyors növekedésnek indulhat. A turizmusban a munkavállalók 8 %-a dolgozik, ellenben az átlagmunkabér alacsony (99.800,- Ft a KSH 2011. 04.19. adatai alapján), ami egy probléma, de azt is jelenti, hogy ebben az iparágban lehet a legolcsóbban munkahelyeket teremteni. A versenyképességet csökkenti az adminisztrációs és járulék terhek magas szintje. Az OECD Going for Growth 2010 tanulmánya szerint is a versenyképesség növelése érdekében a bérterheket csökkenteni kell és a költségeket a forgalomra és a vagyoni tényezőkre (áfa és vagyonadó) kell súlypontosítani. Ez egybevág az Ágazati Párbeszéd Bizottság munkáltatói és munkavállalói véleményével, de ez a kormányzati stratégia is.

Budapest, 2011. április